

**ГОДИШЕН ДОКЛАД
ЗА ДЕЙНОСТТА НА СДРУЖЕНИЕ „ДЕТЕ И ПРОСТРАНСТВО“
ЗА 2018 ГОДИНА**

Сдружение „Дете и пространство“ (СДП) е неправителствена организация в обществена полза, създадена през 2004 г. като резултат от работата на изследователска лаборатория в рамките на френско-българския обучителен проект „Да растеш без родители“. Основните дейности на Сдружението се концентрират в няколко направления: терапевтична работа с деца и младежи с психични проблеми и психично страдание и техните семейства; предоставяне на социални услуги в общността, издателска дейност, разработване на проекти и програми в областта на грижата за деца; междуекспертно сътрудничество. Сдружението подкрепя интердисциплинарния и интегрирания подход при работа в социалния сектор и в клиничната работа с деца и е сред най-търсените партньори в България по отношение на подкрепа чрез супервизии и обучения поради екипа си от специалисти – психолози, психиатри, психоаналитици, социални работници, педагози, терапевти с различна специализация, които работят от години според най-високите евро

СДП е лицензиран доставчик на социални услуги за деца и младежи.

Сдружението няма клонове на територията на Р България и в чужбина.

Управителни органи и структура

Върховен орган на сдружението е Общото събрание. Управителен орган на сдружението е Управителният съвет (УС). Той се състои от петима членове:

Д-р Любомир Жупунов – лекар-педиатър, детски психиатър, Председател на УС

Д-р Весела Банова – Психоаналитик, Зам.-председател и Терапевтичен директор

Станимира Начева – Клиничен психолог

Анет Маринова – Психолог

Ана Анчева - Психолог

В организацията членуват професионалисти от различни области, свързани с благосъстоянието на детето.

Сдружение „Дете и пространство“ се представлява от своя Председател на УС.

Административен капацитет на Сдружение „Дете и пространство“

Сдружение „Дете и пространство“ е регистрирано по ф. д. № 11354/04 г. от 09.11.2004г. на Софийски градски съд. Сдружението е вписано в Търговския регистър и на ЮЛНЦ, e-mail: child.space@abv.bg, интернет сайт: www.childandospace.com.

Към 31.12.2018 г. в услугите на СДП в София и Русе по трудово правоотношение са наети 106 души, от които 59 за непълно работно време.

СДП е сред основните доставчици на социални услуги в България.

През 2018 г. СДП управляваше 6 социални услуги от резидентен тип и почасова грижа в Русе; два центъра за настаняване от семеен тип в София; от 1 септември 2018г. пое

управлението на почасова социална услуга – ЦСРИ в София; до 3 декември 2018 г. управляваше три социални услуги в с. Дълбок дол, община Троян.

Управляваните от СДП социални услуги в общността са на база на сключени договори с общините Русе, София и Троян, следствие на спечелени конкурси за отдаване на управлението на социални услуги на външни доставчици от страна на съответната община.

В резидентните услуги или така наречените семейни къщи деца и младежи със или без увреждания, които не могат да живеят със семействата си, се отглеждат в среда, близка до семейната. В дневните центрове от различен тип Сдружението предоставя на почасов принцип широка гама от социални услуги за деца и техните семейства в подкрепа на пълноценен живот в общността. Ползвайки своя богат терапевтичен опит, СДП се старее да развива иновативни услуги и да разширява методите на подкрепа за нуждаещите се деца, младежи и техните родители.

I. Социални услуги, управлявани от Сдружение „Дете и пространство“.

1. Социални услуги в София. Ръководят се от един управител.

1.1. Резидентни услуги: ЦНСТДМУ- „Св. Стилиян“ – Люлин и „Слънце“ Слатина. Двете услуги се управляват от СДП по договор със Столична община.

През 2018 г. няма движение на потребителите от ЦНСТДМУ „Св. Стилиян“ и ЦНСТДМУ „Слънце“. Потребителите в ЦНСТ – Люлин са 5 деца, при капацитет 6, на възраст от 9 г. до 14 г. Децата от ЦНСТ- Люлин са ученици: две в 90 ОУ във втори и трети клас, с различна степен на умствена изостаналост, справят се добре според индивидуалните си способности. Момичетата посещават ЦСОП към Първо помощно училище. Всички деца посещават ЦСРИ „Таралежи“, което СДП управлява от септември 2018 г. С потребителите работи психолог и трудотерапевт.

В ЦНСТ Слатина са настанени 7 деца и младежи /3 деца под 18 г. възраст и 4 младежи над 18 г. възраст/ при капацитет 8 потребители. Те са неподвижни, с тежки физически и психически страдания. Всички деца и младежи, които приемат медикаменти, се проследяват от личен или лекуващ лекар. С тях работи социален асистент ежедневно, като заплащането се осигурява чрез външно финансиране от дарител. С трима от младежите работи рехабилитатор от ЦСРИ „Таралежи“. Всеки учебен ден на място в ЦНСТ идва ресурсен учител от ЦСОП към Първо помощно училище.

Екипите на двете услуги са подкрепяни от експертите на Сдружението, като през годината са правени супервизии и екипни срещи. През март 2018 г. в двете ЦНСТ е направена проверка от ДАЗД, като всички препоръки са изпълнени и са изпратени отговори в срок. За децата от ЦНСТ – Люлин редовно се организират посещения на кино, цирк, малки ежедневни екскурзии и др., със собствените усилия на СДП или с подкрепата на дарители и спомоществуватели. Работи се целенасочено за формиране на жизнени умения, независимост и социално включване. Управителят на услугите участва редовно в обучителните модули, които СДП организира в рамките на терапевтичната си дейност по програма „Детето и неговите симптоми“.

Двете социални услуги имат много приятели и дарители, на които сърдечно благодарят. Обект на дарение са ежемесечни хранителни продукти, дрехи, дарения за летен отдих, посещения на културни мероприятия, частични ремонти, част от разходите за почивка на децата в гр. Трявна, посещение на културни мероприятия. Специално трябва да бъде открит благотворителния концерт, организиран от ученици от елитни столични гимназии по инициатива на Габриела Пермол. Дарения от храни се получават също от БЧК. Програмата „Протегни ръка“ на Про Кредит Банк дари

модерна инвалидна количка за един потребител. Столични училища и НПО правят коледни подаръци и инициативи.

1.2 Услуги почасова грижа. Център за социална рехабилитация и интеграция – „Таралежи“.

СДП пое управлението на този център от 1 септември 2018 г. по договор със Столична община, като представи проект за развитие на иновативна социална услуга. Капацитетът е 30 потребители. От септември до декември 2018 г. през услугата са преминали 127 деца, средно по 31-32 на месец. Потребителите са деца с психични проблеми, като се оказва подкрепа и на техните семейства.

Основната цел на Центъра за социална рехабилитация и интеграция е подобряване качеството на живот на деца и юноши с проблеми в психичното развитие, в общуването, в адаптацията, имащи психично страдание и намаляване на рисковете, които водят до социалното им изключване и изолация. В предоставянето на тези услуги екипът на ЦСРИ се старее да е с високо качество в съответствие с изискванията на нормативната база.

В рамките на услугите, които предлага Центъра, за всеки потребител се определя индивидуално подходящ комплекс от терапевтични грижи/услуги (индивидуална терапевтична програма). Тя се изготвя на клинично обсъждане на мултидисциплинарния екип.

За поддържане качеството на предоставяните на услугите, ежемесечно се провеждат индивидуални и групови супервизии.

В работата екипът се подпомага от председателя на СДП д-р Л. Жупунов, който е детски психиатър, и от терапевтичният директор на СДП д-р Весела Банова. Екипът от специалисти работи и с родителите/настойниците на потребителите.

2. Социални услуги в Русе

2.1 . Резидентни услуги. Ръководят се от един управител - ЦНСТДМУ 2 и ЦНСТДМУ „Вяра“ за деца и младежи с увреждания.

Центровете за настаняване от семеен тип в град Русе са резидентна социална услуга, при която малка група деца и младежи живеят в среда, близка до семейната. Център за настаняване от семеен тип ЦНСТ- 2 е управляван от СДП още от 2009 г.. В него са настанени деца и младежи от ДДМУИ с. Моголино. Към 2018 г. броя на настанените деца и младежи са 8 от капацитет 10, поради напускане на две от тях, като едното е реинтегрирано в семейна среда, а другото е осиновено в чужбина.

От април 2015 година, сдружението управлява Център за настаняване от семеен тип „Вяра“. Към 2018 г. капацитета на центъра е запълнен и в него са настанени 14 деца и младежи. За децата и младежите се полагат 24-часови грижи, които задоволяват техните нужди и интереси. Всички потребители имат тежки заболявания, много от тях са неподвижни, има незрящи и глухи. Уютната и благоприятна за тях среда допринася за тяхното развитие, като всяко едно дете има своя собствена уникалност, своето различие, талант, интереси, своята ценност към живота. По голямата част от децата и младежите ходят на училище, на Дневен център за деца и младежи с увреждания, общуват с различни хора извън къщичките, ходят на летни лагери, тези които завършват средното си образование вече няколко години подред празнуват своя абитуриентски бал в София, под егидата на президента. Ето тези малки на пръв поглед неща ги правят щастливи и ги карат да се чувстват част от нашето общество. Живота в тази приятна за тях среда им помага да изградят умения, знания, навици и да опознават

света около себе си. За децата и младежите се осигуряват подаръци и различни изненади, които се осигуряват от съпричастни към съдбата на децата дарители. Децата и младежите са силно привързани към персонала, който полага грижи за тях, а те самите помежду си са приятели и си помагат. В двата центъра храната се приготвя всекидневно, с участието на децата и е съобразена с техните желания и физическо състояние.

Екипът, работещ в центровете е отдаден на работата си и поддържа подхода, че да си различен не е недостатък, а предимство и възможност и че всеки човек трябва да има своя шанс да се развива, да се радва на живота и да постигне и покаже пълния си потенциал. Обществото все още не е достатъчно запознато какво е Център за настаняване от семеен тип и какво се случва в него. Затова всяка година се организира „Ден на отворените врати“.

През 2018 г. екипите са преминали обучения и супервизии, с цел развиване на професионалния капацитет. Оказва се методическа подкрепа на екипите за работа с деца и младежи с увреждания. Детски психиатър провежда супервизия относно психичното състояние на децата. В центровете се провеждат ежемесечни оперативки. Ежегодно се провеждат годишни атестации на персонала.

Децата и младежите, чието състояние го позволява, ползват социална услуга Дневен център за деца и младежи с увреждания „Мечо Пух“, също управляван от Сдружение „Дете и пространство“, където различни по вид специалисти, сред които кинезитерапевти и ерготерапевти предоставят специализирана терапевтична помощ, с цел задоволяване на ежедневните им здравни и рехабилитационни потребности.

Със специалистите, които работят в двата центъра се провеждат индивидуални и групови занимания под ръководството на арт-терапевта и възпитателя, като целта е да се изведат индивидуалните специфични умения на всяко едно от децата и да се развива неговия потенциал. Работи се в посока развитие на фина моторика и овладяване и развитие на умения според индивидуални особености на децата. Редовно се закупуват дрехи и обувки, тъй като децата ежедневно посещават училище и дневен център и екипите се стремят да бъдат добре облечени, за да не се чувстват по-различни от останалите деца. С цел подобряване на социалното общуване и адаптация на децата и младежите от Центъра, една част от тях посещават фризьорски салони. Тези дейности се превръщат в едно значимо и вълнуващо за тях социално събитие. Децата и младежите от двата центъра периодично са хоспитализирани в МБАЛ „Медика“, с цел рехабилитация. Някои от тях периодично посещават болнични заведения в град София за контролни прегледи, поради здравословни проблеми.

Част от децата и младежите се посещават от близки и роднини в центровете. Срещата се наблюдава от служителите, работещи в ЦНСТДМУ и се описват и прилагат в социалните досиета на децата и младежите.

2.2. Социални услуги – дневна и седмична грижа

2.2.1. Дневен център за деца и младежи с увреждания „Мечо Пух“.

Социалната услуга Дневен център за деца и младежи с увреждания – седмична грижа „Мечо Пух“ – Русе се предоставя в сграда общинска собственост. Капацитет на социалната услуга е 20 /двадесет/ потребители.

Услугата е предназначена за деца и младежи от 3 до 18 г. /20 г., ако са учаци/ с двигателни, зрителни, ментални, множествени увреждания и психични страдания, диагностицирани с протокол от ЛКК, епикриза от лекар-специалист или ТЕЛК и

техните семейства от Община Русе, които се нуждаят от работа със специалисти за разширяване на възможностите за социално включване. Посочената целева група е сред най-рисковите, застрашени от социално изключване в българското общество. Потребители на услугата могат да бъдат както деца с увреждания, отглеждани от своите родители, семейства на близки и роднини и в приемни семейства, така и деца с увреждания, настанени в услуги от резидентен тип, а също така и родители на деца с увреждане. Услугата се ползва от деца и младежи с увреждания, настанени в услуги от резидентен тип – общо 13, както и от семейства – общо 14, като всички те диференцирано ползват дневна, полудневна и почасова грижа.

Основната цел е подобряване качеството на живот за деца със специални потребности и психично страдание, и намаляване на рисковете, водещи до социалното им изключване и изолация, както и подкрепа на уязвимите семейства. Предоставят се комплекс от услуги за цялостно обслужване на деца и младежи през деня свързани с предоставянето на храна, задоволяване на ежедневните, здравни и рехабилитационни потребности, организация на свободното време и личните контакти, почасова рехабилитация и консултиране се реализират, чрез изпълнение на индивидуалните и групови сесии с потребителите.

При капацитет 20 потребители, съгласно Договор за предоставяне на социална услуга - 12 места са за целодневна и/или седмична грижа и 8 места за деца на полудневна и почасова грижа, през годината са преминали 53 деца и младежи: постъпили 29, напуснали 24. Основната причина за „напускане“ обикновено е изтекъл срок на направлението и подновен след това. Въведен е и се поддържа Регистър за настанените деца и младежи, потребители на услугата, който се води от стартирането на социалната услуга. Дневният център има издадени направления от ОЗД и се посещава от 27 потребители, от които 13 потребители ползват целодневна грижа, 9 потребители ползват полудневна грижа и 5 потребители ползват социалната услуга Индивидуална терапевтична работа - почасова грижа, като работят с 2 и повече специалисти/ логопед, кинезитерапевт, психолог, специален педагог, ерготерапевт/.

Сформиран е екип от специалисти, с което е осигурен ресурсния капацитет за цялостното обслужване на децата през деня, свързани с предоставянето на храна, задоволяване на ежедневните, здравни и рехабилитационни потребности, организация на свободното време и личните контакти, почасова рехабилитация и семейно консултиране.

През 2018 г. услугата се промотира чрез информационни срещи с родители, с поставяне на информационно табло в центъра са изложени рисунки, приложения и други продукти и материали изработени от децата в терапевтичните ателиета по време на техните занимания. Потребителите участват в различни фестивали.

Съгласно изготвен от Сдружение „Дете и пространство“ годишен план за квалификация, с цел развиване на професионалния капацитет на екипа, се извършват регулярни квалификационни дейности, включени в плана. През 2018 г. членове на екипа са участвали в общо 12 обучения; Центърът е партньор на Русенски университет „Ангел Кънчев“, като осигурява ментори за преддипломен стаж на студенти от направление „Социални дейности“. Всеки месец екипът на центъра получава експертна методическа помощ по отношение работата с децата от д-р Весела Банова, терапевтичен директор на СДП. Д-р Любомир Жупунов извършва консултиране по здравната квалификация на екипа, умения за действие при критични състояния, действие с деца и младежи в психична нестабилност.

В социалната услуга с потребителите работят ерготерапевти – в групови и индивидуални сесии с различни видове терапии и техники с цел подобряване на психомоториката, сензорната стабилност, когнитивните умения на потребителите; специален педагог, който организира различни ателиета и групови педагогически сеанси; логопед, кинезитерапевт, психолог, който провежда индивидуални терапевтични сесии; социални работници.

Децата и младежите са участвали в множество публични прояви в общността, заедно с персонала, с членове на семействата им, с приятели и гости; организирана са едnodневни екскурзии извън Русе сред природата; футболни турнири, изложби, концерти.

В Дневния център има разработена и утвърдена от Председателя на УС на Сдружение „Дете и пространство“ **процедура за вътрешен контрол и мониторинг**. През 2018 г. не е постъпила информация за случаи на насилие и злоупотреба с потребителите. Няма инциденти и травми на потребителите по време на престоя им в дневния център. Не са регистрирани случаи на инфекциозни заболявания. Изпълнени са всички предписания от извършени проверки от различни държавни и общински институции.

Социалната услуга се стреми да предоставя качествени грижи и да работи съвместно с Община Русе по общинската стратегия за развитие. Услугата има утвърдени партньори - Фондация „За децата в риск по света“; Русенски университет, Сдружение „Операция Плюшено мече“, търговските вериги Технополис и Практикер.

2.2.2. Социална услуга за пълнолетни лица – ДЦПЛУ.

Тази услуга се предоставя в същата сграда, където се помещава и Център „Мечо Пух“. Управителят на двете социални услуги е един, както и по-голямата част от персонала, който подкрепя потребителите.

Капацитетът на ДЦПЛУ е 25 /двадесет и пет/ потребители, обслужвани от 10 души персонал. Услугата е предназначена за пълнолетни лица с увреждания, навършили 18 години, които се нуждаят от работа със специалисти за разширяване на възможностите за социално включване, диагностицирани с протокол от ЛКК, епикриза от лекар-специалист или ТЕЛК и техните семейства от Община Русе. Посочената целева група е сред най-рисковите групи, застрашени от социално изключване в българското общество. Потребители на услугата могат да бъдат пълнолетни лица с увреждания от 18 до 35 години, отглеждани от своите родители, семейства на близки и роднини, пълнолетни лица с увреждания от 18 до 35 години, настанени в услуги от резидентен тип и родители на младежи с увреждане. Въведен е Регистър за настанените пълнолетни лица, потребители на услугата, който се води от начало на стартиране на социалната услуга. Към момента на отчета 31.12.2018 г. в Регистъра са записани общо 66 потребители. Дневният център има издадени 34 направление от отдел „ХУСУ“ и се посещава от 34 потребители, като всички потребители ползват почасова грижа. 32 потребители са от резидентна услуга и 2 потребители от семейство.

В социалната услуга за пълнолетни лица с увреждания, застрашени от социално изключване и техните семейства, потребителите със специални потребности получават индивидуални и групови грижи, които подпомагат психичното им спокойствие, оптималното развитие на способностите им и включването им в социалния живот. Предоставяната подкрепа спомага за намаляването на чувството им за изолация от обществото, помага им да станат по-сигурни. Услугата позволява на пълнолетни лица с увреждане, отглеждани в семейна среда или в услуга от резидентен тип да получат безплатно специализирана терапевтична помощ – кинезитерапия, ерготерапия,

психологическо консултиране и терапия, качествени услуги за цялостно обслужване на младежите през деня, свързани със задоволяване на ежедневните здравни и рехабилитационни потребности, организация на свободното време и личните контакти. Предоставяне на специализирана подкрепа на семействата на младежи с увреждане: семейно консултиране, включване на родителите в родителски групи за взаимопомощ и подкрепа.

Услуги насочени към пълнолетни лица с увреждане - към момента, на индивидуална терапевтична работа / в рамките на полудневната грижа/ – 34 младежи /12 девойки и 22 младежи/. 32 потребители са пълнолетни лица, живеещи в социални услуги от резидентен тип и двама потребители са от семейства. С тях работят 3 ерготерапевти, 1 трудотерапевт, сътрудник „Социални дейности“, кинезитерапевт, педагог, музикален педагог. Дейностите са организирани в специализирани ателиета и индивидуални сесии, чрез прилагане на разнообразни техники и терапии. Работи се за запазване на постигнатите резултати, постигане на по-голяма автономност, създаване на взаимодействие между потребителите, чрез участие в групови сесии, дейности в общността.

Със стартирането на мобилната работа в домашна среда се премина на нов етап от работата на екипа. Мобилната работа позволява осъществяването на регулярни посещения на екипа в домовете на семействата, с цел наблюдение на грижите, формиране на умения, подкрепа за изграждане на връзката „обгрижващ – потребител“; оказване на подкрепа, подпомагане и партньорство с персонала при придружаване в грижите за потребителите. Подкрепата в домашна среда е важен елемент от терапевтичната работа.

Екипът на ДЦПЛУ благодари на своите спомоществуватели - Обединена божия църква – хранителни продукти, спортни уреди и пособия, ученически столове, модулни маси; „Глаксосмитклайн – София – електрическа бягаща пътека; „Практикер“ – столове; Бранимир Габровски – плодове.

2.2.3. Център за социална рехабилитация и интеграция „Детски кът за развитие“

В тази иновативна по своя характер услуга, плод на дългогодишно партньорство между СДП и община Русе, работи ядрото на терапевтичния екип на Сдружението. В услугата се предоставят консултации на деца с психични проблеми, насочени от социалните служби на община Русе, и техните родители. Децата се консултират от детски психиатър и работят в терапевтични сесии с психолози, като отделно се работи и с родителите. Терапевтичната работа се обсъжда редовно на екипни срещи, за потребителите се организират различни ателиета, подходящи за подобряване на състоянието им. Екипът на услугата прилага най-модерните практики в клиничната работа с деца с психично страдание, утвърдени във водещи европейски институции от подобен тип. През 2018г. през услугата са преминали 55 деца/младежи и техните родители, като с положителен ефект е приключила работата с 12 деца/младежи. По отношение на екипа е извършена актуализация на длъжностните характеристики. Създадени са условия за подобряване на знанията и практическите умения на персонала чрез провеждане на обучения, система от тренинги, обмяна на опит, семинари. Част от тях са проведени на вътрешно квалификационно ниво. Проведени са и беседи за правата на детето според Конвенцията на ООН и действащото нормативно законодателство на Република България.

Екипът на ЦСРИ „Детски кът за развитие“ активно участва през цялата година – включително като представя и случай от своята работа – в основните форми на

неформално и продължаващо обучение на Българското общество за лаканианска психоанализа, редовен годишен цикъл.

Управителят на услугата е участвал във фокус група в дискуссионен форум в изпълнение на дейност „Анализ на нуждите по отношение на областите за подобряване в сферата на управлението на социалните помощи и социалните инспекции“.

През годината са проведени 12 групови супервизии и месечни индивидуални супервизии по график от д-р Весела Банова – терапевтичен директор на Сдружение „Дете и пространство“.

2.2.4. Дневен център за деца с увреждания – седмична грижа „Ранна интервенция“ (ДЦДУ – СГ „Ранна интервенция“)

Целта на тази социална услуга е превенция на изоставянето на деца. Потребители са деца, родени с увреждания или с ниско тегло и техните родители. Работи се върху методи, които облекчават страданието на детето и дават възможност на родителите да подпомагат детето си и у дома и самите те да се справят по-лесно от стреса, пред който са изправени след раждането на детето. Основна роля тук имат кинезитерапевтите и ерготерапевтите, които подкрепят потребителите и работата на психолозите.

През 2018 г. през услугата са преминали 50 деца и техните родители, като с положителен ефект са приключили ползването на услугата 10 деца.

Ежемесечно се провеждат родителски групи за взаимопомощ. Родителите привидно не са организирани в група, няма дата, час на срещата и предварително уговорена тема за размисъл и разговор. Но екипът много внимателно, след подробен анализ групира децата, които да ползват услуги по едно и също време, като се съобразява с възрастовите им и индивидуалните им особености. И докато кинезитерапевтът и ерготерапевтът работят с децата в малка група или индивидуално, психологът, използвайки момента за отдых на родителите на чаша чай или кафе, разговаря с майките и татковците за това, което ги вълнува, радва или притеснява.

За трета поредна година се осъществи коледната работилница „Родители“ в Центъра за ранна интервенция. В атмосфера на коледен дух, майките изработват красиви изделия за ежегодния новогодишен базар на Сдружението.

Част от екипът на ДЦДМУ – СГ „Ранна интервенция“ също участва – включително като представя и случаи от своята работа – в основните форми на неформално и продължаващо обучение на Българското общество за лаканианска психоанализа.

През март 2018 г. управителят на услугата участва в събитие на РУ „Ангел Кънчев, Факултет „Обществено здраве и здравни грижи“ Професионално направление „Социални дейности“, където се представи международен проект посланици на добра воля срещу „Насилието на честта“.

През месец март 2018 г. центърът бе включен в обектите на оценка на външен консултант по ранна интервенция, нает от НМД. Външният консултант Емили Варгас Барон посети центъра, където проведе индивидуални срещи с персонала, а след това се срещна и с родители на деца, ползващи услугата. Тя изрази своята висока оценка за работата на услугата. Емили Варгас бе силно впечатлена от идеята за проучване на влиянието на телевизията и/или медиите върху развитието на децата. След посещението и екипът получи положителна оценка за своята работа. На 21 юни 2018 г. Емили Варгас представи своето изследване и възможните опции за развиване на системата по ранна интервенция и препоръките към страната ни. Участие в

представянето в Алианса за ранно детско развитие и НМД взеха двама специалисти от услугата.

През 2018 година ДЦДМУ-СГ Ранна интервенция отново бе основна база за учебната практика на студенти от РУ „Ангел Кънчев“ – професионално направление „Социални дейности“ и „Ерготерапия“. Екипът на центъра за ранна интервенция също е подкрепян с редовни групови и индивидуални супервизии от терапевтичния директор на СДП д-р Весела Банова.

3. Социални услуги в с. Дълбок дол, община Троян.

В края на 2018 г. приключи договорът за управление на три социални услуги в с. Дълбок дол, обединени в Комплекс за социални услуги, който бе сключен за срок от пет години през 2014 г. между СДП и община Троян. След обстойно обсъждане Общото събрание на СДП взе решение на заседание през септември 2018 г. Сдружението да не кандидатства отново с проект за управление на този комплекс за следващ период. Въпреки това СДП продължава и през 2019 г. да подкрепя част от потребителите на услуги в КСУ, чрез продължаващото им участие в проект на СДП за развитие на социално предприятие – ангажирани са шестима младежи – потребители на социални услуги в КСУ (вж. по-долу).

II. Реализиране на проекти и програми.

През 2018 г. СДП започна реализирането на два проекта, спечелени по линии на Оперативна програма за развитие на човешките ресурси на ЕС 2014-2020; проект Папа плюс и Проект за приемната грижа, финансиран от Социален фонд. СДП е основен изпълнител на дейности по проект на община Кюстендил в областта на приемната грижа.

1. BG05M9OP001-1.021-0284, Повишаване на качеството на социалната работа в социални услуги за деца - по-висок капацитет и гаранция за устойчивост за Сдружение „Дете и пространство“, Развитие на човешките ресурси.

Благодарение на Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ бяха обучени 29 специалисти и обслужващ персонал от Сдружението, които работят в гореописаните социални услуги в Русе и в с. Дълбок дол, община Троян.

Дейностите в рамките на процедурата „Обучения за заети лица“ стартира на 2 април 2018 г. и приключи в началото на декември 2018 г. Общата стойност на финансирането е в размер на 52,140 лева. От тях 85% или 44,319 лв. са осигурени от Европейския социален фонд, а 7,821 лв. или 15% е националното съфинансиране. Сдружението получи възможност да даде допълнителна професионална квалификация на своите служители и така да осигури както по-големи възможности за тяхната личностна и професионална реализация, така и да повиши административния и организационен капацитет на своята структура. В съответствие с мисията си - да развива и подкрепя интердисциплинарния подход в областта на работата с деца и да придружава и подкрепя специалистите в тази сфера, Сдружението има Център за професионално обучение (ЦПО), в чиито рамки бяха изпълнени дейностите по настоящия проект. Като отговорен работодател в социалната сфера СДП идентифицира непрекъсната потребност от повишаване на знанията и компетентностите на своите служители заради изключително трудната и отговорна работа, каквато е грижата за деца с увреждания и/или лишени от родителска грижа. Основната цел на проекта бе

придобиване на нова професионална квалификация от лица, заети на различни позиции в услуги на СДП.

Проектът приключи с издаване на свидетелства за професионална квалификация на 27 служители, като двама отпаднаха поради лични причини или несъответствие на образователното им равнище с изискванията на Националния център за професионално образование и обучение. В резултат СДП разполага с по-компетентни служители, осигуряващи грижа за деца с тежки увреждания. Не на последно място децата в риск и техните семейства ще получат по-компетентна и качествена социална услуга, в техен най-добър интерес.

- 2. BG05M9OP001-2.010-0397 Създаване на социално предприятие към Сдружение "Дете и пространство" - подкрепа за достоен и пълноценен живот на младежи с увреждания, Развитие на човешките ресурси, BG05M9OP001-2.010 - Развитие на социалното предприемачество.**
Целева стойност на проекта: 197,397.38 лв.

Социалното предприятие има за основна цел постигането на измеримо, положително социално въздействие, предоставя услуги или стоки, които генерират социална възвръщаемост, използва своята печалба за постигането на основната си цел и е въвело предварително определени процедури и правила относно всяко разпределяне на печалба в полза на реализиране на идеалните си цели. Социалното предприятие се управлява по отчетен и прозрачен начин, чрез включване в управлението на работници, клиенти и заинтересовани страни, засегнати от стопанската му дейност.

Новото социално предприятие, съгласно съществуващата европейска практика, не е отделно юридическо лице, а бе създадено към СДП като юридическо лице, регистрирано според Закона за ЮЛНЦ в обществена полза. Основната цел е да бъде създадена заетост за младежите с увреждания от услугите на СДП, които вече са пълнолетни, но нямат реален шанс да участват пълноправно на пазара на труда, да подобряват уменията си, да добият по-високо жизнено самочувствие и да имат пълноценно участие в живота на общността.

СДП спечели проект по ОПРЧР за развитие на социално предприемачество, който стартира на 1 юни 2018 г. с продължителност 14 месеца. Бе осигурено работно място за 14 младежи с увреждания, по 7 лица в две общини - Троян и Русе, които работят в грънчарско ателие. Целевата група включва младежи с увреждания от социални услуги на Сдружението, други социални услуги и лица от общността, които живеят със семействата си. Финансирането по проекта дава възможност за заплащане на тези младежи в рамките на 12 месеца при намалено работно време поради уврежданията им, в рамките на минималната работна заплата. Сдружението пое ангажимент за устойчивост на резултатите - минимум шест месеца осигурена заетост след приключване на проекта на половината от целевата група. Младежите са подкрепяни от приложни специалисти и наставник за адаптация към новата за тях жизнена ситуация. Партньор по проекта е община Троян.

През 2018 г. екипът на предприятието, който включва работници и специалисти, постигна набелязаните цели - успешна адаптация на младежите от целевата група към работното място, което за повечето от тях е първо; подобряване на индивидуалните им способности и самочувствие в резултат на творческата работа с глина и изработване на продукти от керамика; създаване на чувство за екипност и на трудови навици; засилени контакти в общността с цел преодоляване на социалното им изключване поради заболяванията им. Социалното предприятие участва в редица публични прояви –

базари, ателиета, панаири, като започна да реализира продукцията си. Основно предизвикателство е липсата на интерес от общността и бизнеса към възможността да подкрепят хора в неравностойно положение не чрез дарения и помощи, а чрез подкрепа за създаденото от тях чрез труда им. За СДП развиването на стопанска дейност, каквото е социалното предприятие, е ново предизвикателство и бяха положени много усилия за преодоляване на възникналите предизвикателства. Екипът е удовлетворен от видимия напредък на младежите и удоволствието и радостта, което те изпитват от работата си и общуването в нормална социална среда.

- 3. Проект Папа + „Подкрепа на бащи, изтърпяващи наказание лишаване от свобода – насърчаване на детето“ в сътрудничество с „Деца на затворници – Европа“, член на Федерацията „За връзка деца – родители“ /FREP/. Целта бе да се адаптира работата на FREP към обстановката в България и да се стартира работа с персонала на Централния Софийски затвор. Проектът бе реализиран през 2018 г., а стойността му бе 8,000 евро.**

Като дейност от проекта през май 2018 г. бе проведена среща на експерти, организирана от СДП. Срещата бе открита от д-р Елеонора Лилова – Председател на Държавна агенция за закрила на детето /ДАЗД/ и комисар Юлиан Шемширов - началник на отдел „Социални дейности и възпитателна работа с правонарушителите“ в Главна дирекция „Изпълнение на наказанията“. Лиз Ер, изпълнителен директор на СОРЕ /Мрежа за деца на затворници в Европа/ представи общата визия на проекта и инициативата за подкрепа. Весела Банова, зам.-председател на СДП, представи вече натрупан опит на СДП „Подкрепа на връзката родител, изтърпяващ присъда лишаване от свобода и детето му“, по реализиран проект „Подготовка и подкрепа за самостоятелен и пълноценен живот на свобода“ в Сливенския затвор. Целта на експертната среща бе да се създаде мрежа за подкрепа родител в затвора – дете в България.

На 19 и 20 септември 2018 г. беше проведено обучение от Лиз Ер и Весела Банова на служители от Софийския затвор за запознаване с препоръката на Съвета на Европа и прочуване на опита им в насърчаване на връзката между децата и бащите в затвора. В резултат от проведеното обучение възникна предложение от страна на ръководството на Софийския затвор да се закупят по проекта Папа + материали за Арт клуба към затвора, които да се използват за направата на картички и подаръци от бащите затворници за техните деца – метод на подкрепа на връзката дете – родител, представен във видеоматериал на СОРЕ.

В резултат на успешното сътрудничество между СОРЕ и СДП, ръководителят на проекта Весела Банова бе поканена Колоквиум, организиран от Международната федерация на Relais enfant parents с подкрепата на Министерството на социалните работи и правосъдието на Франция и с домакинството на ЮНЕСКО в Париж. Темата на конференцията е „Отражението на изтърпяване на наказанието лишаване от свобода върху връзките деца-родители. Европейските препоръки“. Презентациите и дискусиите са вдъхновени от Препоръка CM/Rec (2018)5 на Комитета на Министрите на Държавите членки, насочена към децата на изтърпяващите присъда лишаване от свобода. Весела Банова модерира първата следобедна сесия: „Покруса, тъга и гняв: в слушане на тишината на детето“ и дискусиата, последвала прожекцията на филма „Срещата“, създаден от Международната федерация Relais enfant parents и Администрацията на затворите във Франция на форума.

В резултат на успешното партньорство между СОРЕ и СДП бе отправена покана към СДП да се присъедини като асоцииран член към международната мрежа на СОРЕ. Мрежата на СОРЕ цели не само доказването на рисковете за връзката дете – родител, но също и да изтъкне няколко идеи за намаляването на този риск, които са били успешно приложени в някои случаи. Целта е тези идеи да бъдат разпространени из цяла Европа чрез членовете на организацията и да се насърчава тяхното прилагане, на едно по- широко равнище, засягайки повече деца, като бъдат адаптирани към специфичните нужди на всяко едно дете. Всяко дете е уникално и единствено, със свои специфични и индивидуални нужди – в идеалния случай, това би била една система, която да работи случай по случай. Но е доста трудно, това да се осъществи на практика, за това основната идея е да се разработи отворена, поливалентна система, която да може да съдейства адекватно на всяко дете. Това би могло да бъде например едно пространство за подкрепа на детето и връзката му с родителя. При лишаване от свобода например, освен подкрепата на родителя, да се създаде едно пространство за специфична подкрепа на детето и неговите нужди /духовно пространство, физическо пространство, творческо пространство, пространство за движение, пространство за отдих, пространство за работа, пространство за подкрепа в училище. Оттук произлиза и желанието за партньорство между СОРЕ и Сдружение „Дете и пространство“.

- 4. Проект, финансиран от Фонд „Социална закрила“ на стойност 8,900 лв., от които 900 лв. собствен принос, за организиране на Национална годишна среща по приемна грижа, съвместно с Националната асоциация по приемна грижа.**

Форумът се състоя на 24,25,26 октомври 2018 г. Темите на конференцията бяха „трудните“ деца (привързаност, провокативно поведение, поведение в конфликт със закона и ценностите, престъпления и др.); Психично здраве при децата (психични аспекти на страданието, разликата между антисоциално поведение и психично страдание, симптоми и подкрепа); Тийнейджърите в приемна грижа (отношения, подкрепа, грижа, граници); Качеството на приемната грижа (супервизията като инструмент за учене, обратната връзка, екипността с различните участници). Националната годишна среща по приемна грижа се проведе под формата на работни сесии с включени презентации, дискусии, работа по групи, като целта бе всички участници да могат свободно да обменят идеи, мнения, да задават въпроси.

- 5. Партньорство с УНИЦЕФ – през 2018 г. е продължило участието на експерти на СДП в проекта на УНИЦЕФ „Провеждане на супервизии на центровете за майчино и детско здраве в град Сливен и град Шумен“, по договор между УНИЦЕФ и СДП за 2018 и 2019г. на обща стойност 2,380 лв.**
- 6. Съвместна дейност на СДП с общини в България.** През 2018 г. Сдружението бе партньор и изпълнител по договори с различни общини в България по изпълнение на проекти в социалната сфера финансирани от европейски и национални източници.

6.1 С община Кюстендил

През 2018 г. СДП се включи в изпълнението на проекта „Приеми ме“ по договор с община Кюстендил на стойност 13,440 лв., като бяха реализирани две специализирани обучения на Областните екипи по приемна грижа в градовете Кюстендил и Дупница, 12 индивидуални и 4 групови супервизии на социалните работници от ОЕПГ, едно Специализирано обучение на Комисията по приемна грижа и експерти от РДСП/ДСП/ОЗД в община Кюстендил и 74 индивидуални супервизии на приемни

семейства с настанени в тях деца в град Кюстендил и град Дупница. Весела Банова, заместник-председател на СДП и Блага Банова, член на СДП, приеха да участват като доброволци в осъществяването на среща с всички областни екипи по приемна грижа в страната по проекта „Приеми ме“, като проведоха еднодневно обучение по темата за ползата и необходимостта от супервизиите /срещата се проведе в град Кюстендил/.

6.2. С община Габрово

Сключен договор за девет групови и при заявка индивидуални супервизии на екипите, работещи в двата Центъра за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания – гр. Габрово, кв. Трендафил, ул. „Хризантема“ № 27, кв. Борово, ул. „Мирни дни“ № 1А и Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания с потребност от постоянна медицинска грижа – гр. Габрово, кв. Велчевци. Договорът е на стойност 6,130 лв.

6.3. С община Плевен.

По договор с община Плевен бяха проведени 6 индивидуални, 4 групови супервизии и две обучения на екипите от Центровете за настаняване от семеен тип за деца и младежи с увреждания на обща стойност 1,394 лева. Договорът по заявка на поръчителя – община Плевен, бе продължение на проект, приключил успешно след две години изпълнение през март 2018 г. - « **За реална промяна в живота на децата, отглеждани в алтернативни форми на грижи, като резултат от процеса на деинституционализация в България**». Проектът бе финансиран от фондация „Медикор“, Лихтенщайн и СДП бе партньор по него на Международната социална служба.

III. Развитие на терапевтичния модел на Сдружение „Дете и пространство“

За СДП 2018 г. е важна за развитието на ТЕРАПЕВТИЧНИЯ МОДЕЛ на сдружението и прилагането му в системата на социални услуги за деца и семейства:

- Участие в две конференции, организирани от МСС по темата за резидентните услуги и смисъла от резидентната грижа в настоящето с презентации, посветени на децата и младежите с психични страдания;
- Провеждане на среща на терапевтичния екип на СДП на 1 и 2 септември в детско селище в Трявна и среща-дискусия с приемните родители в селището;
- Подготовка за конкурс и встъпване в управление на ЦСРИ „Таралежи“ в София. Успехът: Общината прие представената в конкурсните документи терапевтична програма за работа в ЦСРИ. По-късно Столичният общински съвет одобри за име на ЦСРИ „Таралежи“. Екипът на ЦСРИ Таралежи има осигурено участие в модулите на клиничната програма „Детето и неговите симптоми“, в обученията по различни теми, получава две групови супервизии на месец от членове на терапевтичния екип на СДП и индивидуални супервизии.
- Опитът на терапевтичния екип на СДП е представен и на други форуми и публикации през 2018 г.

IV. Участие на СДП в партньорски мрежи и инициативи

1. Участие в мрежи и алианси.

През 2018 г. СДП продължи активното си участие в инициативите и работните групи на Националната мрежа за децата.

1.1. Участие в Обединение „Детство без насилие“

Сдружение „Дете и пространство“ излъчи свой представител в мащабна национална платформа - Обединение „Детство без насилие“, включващо 19 неправителствени организации и експерти. Обединението бе създадено по инициатива на Националната мрежа за децата през септември 2018 г. за общи действия срещу насилието над деца, провокирани от липсата на напредък в държавните политики и практики, липсата на споделено разбиране в обществото и задълбочаването на проблема през последните години. Членовете на Обединение „Детство без насилие“ си поставят за цел Обединението да се превърне в мащабна платформа, включваща представители на всички сфери на обществото – граждански организации, родители и граждани, институции, бизнес, медии, която работи за установяване на нулева търпимост към насилието над деца. Представител на СДП в обединението е Анет Маринова.

2. Участие в Алианса за ранно детско развитие

На 16 октомври 2018 г. в гр. София се състоя среща за учредяване на Алианса за ранно детско развитие. Сдружение „Дете и пространство“ е член на координационното звено на алианса за период от 18 месеца /от 10-2018 до 03-2020 г./ Алиансът има общ съвет, група за споделяне на информация онлайн, координатори на отделни работни групи, които обменят информация онлайн. СДП е ангажирана в работната група, която следи обществените нагласи и работа с деца в ранна детска възраст. Веселина Тончева от СДП е координатор на групата.

3. Участие в учредяването на мрежа в подкрепа на възстановителното правосъдие

През май 2018 г. се състоя първа среща на инициативна група в подкрепа на възстановителното правосъдие в България. „La conference“ обединява специалисти от академичната правна общност, НПО, юристи, специалисти в социалната работа, психолози и други експерти, които в партньорство с водещи специалисти от САЩ и ЕС искат да подкрепят въвеждането в българската юридическа система и най-вече в общността действия по възстановителното правосъдие. Става дума за лица, лишени от свобода, които след излежаване на присъдата си са напълно negliжирани от общността и нямат възможност за реинтеграция и избягване на рецидивите. Това особено много засяга младежите и децата в конфликт със закона, за които в България няма изградена адекватна институционална система за интеграция и подкрепа. СДП стана учредител на този нов алианс. Представител на Сдружението е Михайлина Жупунова.

V. Комуникационна дейност, срещи в общността

През 2018 г. Сдружението продължи активната си работа съвместно с общините, на чиито територии управлява социални услуги, по посока включване на потребителите в обществения живот и социализирането им, както и популяризиране на своите дейности. Децата и младежите от София, Русе и община Троян традиционно участваха в коледни, великденски, пролетни базари, където излагаха изработеното от тях в различни ателиета и интегрирани дейности, в които участват в съответните услуги. Бяха организирани спортни празници, игри на открито, празнуване на лични годишнини и поводи в резидентните услуги, походи в планината, посещения на различни културни програми. Благодарение на подкрепата на дарители стана възможно децата и младежите от резидентните услуги, които са подвижни, да отидат на летен морски лагер или на почивка на планина.

За всички тези прояви може да бъде открита информация на сайта на СДП и на ФБ страницата на Сдружението:

www.childandspace.com

<https://www.facebook.com/childandspace>.

VI. Дарителски кампании

Благодарение на дарение, направено от частни лица и Сдружение "Инициативата на нашия град" - Черноморец, за децата и младежите от Център за настаняване от семеен тип за деца и младежи от Комплекс за социални услуги - с. Дълбок дол, бе осигурена лятна почивка на море. Дарителите изцяло финансираха ваканцията на стойност 5,600 лв.

Трябва специално да бъде подчертано събитието, организирано от абитуриентката в Първа английска езикова гимназия в София Габриела Пермол и нейните съученици от цяла София, които през март 2018 г. пяха и свиреха благотворително в столичен клуб в подкрепа на младежи и деца от софийските резидентни услуги на СДП. Освен цялата организация на концерта, Габи и приятелите ѝ заплатиха и наема на залата, където се състоя събитието. Покрай организацията на благотворителния концерт стана ясно, че има чудесни млади хора, които истински желаят да помогнат на връстници с увреждания и че реалната подкрепа в общността е напълно възможна и се реализира, когато има достойна кауза и огромен положителен заряд. Бяха събрани над 1,300 лв. от билети и дарения.

Традиционно през 2018 г. бе отпечатан и разпространен годишният календар на СДП, като средствата от закупуването му се събират като дарителска кампания и се използват за различни организирани мероприятия за децата, настанени в резидентни услуги. Традиционно и през 2018 г. в кампанията с разпространение на годишния календар се включиха родители на деца от 155 детска градина "Веселина" в София с директор Нели Кацарска. Трябва да бъде отбелязано и традиционното участие в кампанията на "Огняново К" АД, чрез рекламна агенция "София К" ООД, както и на "Колпойнт Ню Юръл" ЕАД /ТЕЛУС/. Физически лица - служители на други частни компании дариха чрез закупуване на календари средства за лятната почивка на деца с увреждания, настанени в социални услуги на СДП в Русе и София.

VII. Финансова информация

1. ПРИХОДИ - През 2018г. приходите от нестопанска дейност на СДП са в размер на 1,289 хил. лв., а през 2017 г. са били 1,190 хил. лв.

През 2018г. приходите от стопанска дейност на СДП са в размер на 20 хил. лв., а през 2017 г. са били 7 хил. лв.

2. РАЗХОДИ – През 2018 г. разходите за нестопанска дейност на СДП са в размер 1,312 хил. лв., а разходите за стопанска дейност са в размер на 21 хил. лв.. За сравнение през 2017 г. разходите за нестопанска дейност са били в размер на 1,188 хил. лв., а за стопанска дейност са били 4 хил. лв. Най-голям дял имат разходите за заплати и осигуровки, които са на стойност 909 хил. лв. за 2018 г.

3. ФИНАНСОВ РЕЗУЛТАТ – За 2018 г. финансовият резултат от нестопанска дейност е загуба в размер на 22 хил. лв., а от стопанска дейност е загуба в размер на 1 хил. лв. За сравнение през 2017 г. финансовият резултат от нестопанска дейност е бил печалба в размер на 2 хил. лв., а резултатът от стопанска дейност е бил печалба в размер на 3 хил. лв.

4. ЧЕВЕШКИ РЕСУРСИ – към 31.12.2018г. Сдружението има сключени 106 трудови договора.

5. РИСКОВЕ

Рискът може да се дефинира като несигурността дадена прогноза да съвпадне с действителността под влиянието на различни фактори.

Систематични или “Общи” рискове

Систематичните рискове са тези, които действат на макроикономическо ниво, оказват влияние на стопанските субекти, но не са под прекия им контрол каквито са политическия и макроикономически рискове. Съгласно проучванията на НСИ за стопанската конюнктура през 2018 г., инвестиционния климат като цяло е благоприятен за бизнеса, което минимизира политическия риск.

Макроикономическия риск се характеризира чрез основните макроикономически индикатори- брутен вътрешен продукт, валутни курсове, лихвени равнища, инфлация, бюджетен дефицит, безработица и др. Поради валутният борд, стабилността на ЕС, стабилността в социалната сфера и очакваният икономически растеж се очаква сдружението да продължи успешната си дейност.

Несистематични рискове

Несистематичните рискове са рискове, върху които СДП има пряк контрол. В зависимост от пораждащите ги фактори, несистематичните рискове се разделят на бизнес и финансов риск, които поради дългогодишният опит на сдружението и работата му в конкретна тясно специализирана сфера оказват минимално влияние.

6. НАМЕРЕНИЯ

През 2019 г. Сдружението възнамерява да продължи дейността си в социалната сфера.

7. СЪБИТИЯ, НАСТЪПИЛИ СЛЕД ДАТАТА НА ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

Между датата на годишния финансов отчет и датата на одобрението му за публикуване не са възникнали коригиращи и некоригиращи събития, от които да възникнат специални оповестявания, съгласно изискванията на СС 10 „Събития, настъпили след датата на годишния финансов отчет“.

Д-р Любомир Жупунов
Председател на УС

